

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Изпълнител: Сдружение
„Обществен фонд за подпомагане“

ДОКЛАД

"Оценка на изпълняваната държавна политика за българите, живеещи в чужбина"

Съдържание

1. Относно Закона за българско гражданство и Закона за българите живеещи извън Република България 3-4 стр.
2. Институции, които отговарят за провеждане на държавната политика насочена към работата с българите в чужбина и взаимодействие между тях 4-6 стр.
3. Анализ на обхвата на изпълняваната държавна политика 7 стр.
4. Преглед на практиката по определяне на организациите на българите в чужбина 7-8 стр.
5. Проучване на достъпа на гражданите до системата за удостоверяване в различните региони 8-9 стр.
6. Оценка на нивото на дефицит/излишък на общия финансов ресурс 9 стр.
7. Формулиране на стратегически насоки за развитие на работата с българите в чужбина 9-10стр.
8. Препоръки 11 стр.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

УВОД

Докладът съдържа информация касаеща Закона за българско гражданство и Закона за българите живеещи извън Република България, засегнати са държавните институции, отговарящи за провеждане на държавната политика насочена към работата с българите в чужбина и взаимодействие между тях, разглежда се проучване на достъпа на гражданите до системата за удостоверяване в различните региони и се прави оценка на нивото на дефицит/излишък на общия финансов ресурс. Формулират се стратегически насоки за развитие на работата с българите в чужбина като се извеждат препоръки.

Като задължителен момент се сочи значимостта на институционално взаимодействие, създаване на по-добри връзки и начини на обмен на информация с цел ефективност и нормативно работеща и действаща система, а също така и финансово осигуряване и разписване на механизми за изпълнението им. Положителният опит да бъде надграждан и доразвиван в правилната посока, положителните практики да се ползват и съчетават с нови модерни подходи, защото наличието на приемственост само би била полезна и ефективна, би се създадо баланс и хармония, което трябва да е водещо в политиката към българите в чужбина.

Новите акценти, наличието на прозрачност, ползването на нововъведения ще доведат до адекватна, модерна, актуална визия на държавната политика спрямо българските общности зад граница.

Преглед на промените в нормативната уредба на държавната политиката за българите в чужбина от 2011 г. до сега. Анализът ще обхване Закон за българите, живеещи извън република България като основен закон, както и наличие/липса на подзаконовите актове по неговото прилагане и указанията, издадени от ДАБЧ съвместно с други органи и организации:

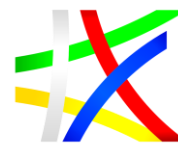
Наложителна е промяна в Закона за българско гражданство и Закона за българите живеещи извън Република България. Важно е да се проумее, че българските организации в чужбина, това са културно-просветни дружества, създавани по законодателството на съответната страна. Изключително неправилно е едно такова дружество, чиято цел е да развива, възражда своята национална самобитност в страната, където живеят да упражнява административни функции като удостоверява кой е българин и кой не е. Не може и не е редно едно културно-просветно дружество да издава документ, който документ да бъде меродавен пред държавна институция, а това нещо е въведено в Закона за българите живеещи извън България през 2000 година. Дейността по прилагането на Закона за българското гражданство, свързана с издаването на УБП от ДАБЧ въведена с промените му през 2010г., показва, че тази дейност, стояща извън основната функционална компетентност на агенцията, отнема голям човешки ресурс на институцията. Липсата на план за изпълнението на Национална стратегия за българските граждани и историческите български общности по света е основен проблем. Законът за българите, живеещи извън Република България спешно се нуждае от промени, а също така създаването на подзаконови рамки по неговото прилагане е нужно да се превърне в приоритет, за да пасва на икономическата и други реалности. Не разписването на конкретизирани правомощия на отделните институции, които отговарят за провеждането на държавната политика насочена към сънародниците ни в чужбина е голяма тежест и за администрацията и за сънародниците ни в чужбина. Липсата на конкретизиране на понятието българин в процедурата при кандидатстване за българско гражданство води до противоречия между институциите и съответно до забавяне на преписките и даване на противоречиви сигнали към нашите сънародници в чужбина. Голямата част от кандидатите/анкетираният искат ускорена и по-бърза процедура. Налице е и неразбиране по отношение на това, че ДАБЧ удостоверява българския произход на заявителя, а дирекция „Българско гражданство“ след това изисква допълнителни документи за български произход. Дългогодишната практика сочи, известна колизия и противоречия между Закона за българско гражданство и ЗБЖИРБ. Разминаването идва от това, че през годините ДАБЧ определя българския произход с оглед етническото съдържание на понятието българин и изследва произхода на възходящите през призмата на научно – исторически факти, тъй като в някои съседни държави няма документи, в които да е посочена народност, следвайки философията на ЗБЖИРБ. Министерство на правосъдието са приели практиката съгласно ЗБГ, в която кандидатите трябва да представят документ, в който е вписано, че някой от неговите възходящи е българин. Съдебната практика от своя страна приема понятието българин с оглед неговата политико-правна връзка с българската държава, а именно някои от възходящите да е бил български гражданин или поданик, като се отрича етническото съдържание на понятието българин тъй като би било дискриминация по етнос спрямо останалите. Законът за българите, живеещи извън Република България спешно се нуждае

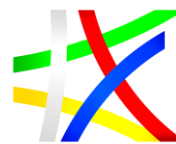
от промени, а също така създаването на подзаконови рамки по неговото прилагане е нужно да се превърне в приоритет, за да пасва на икономическата и други реалности. Липсата на конкретизирани правомощия на отделните институции, които отговарят за провеждането на държавната политика насочена към сънародниците ни в чужбина е като огромна рана и е важно те да бъдат съгласувани. Това налага промяна в Нормативната уредба на ЗБЖИРБ и ЗБГ, с която да се дефинира понятието българин и критериите които следва да се определят. Закона за българите извън Република България, който урежда отношенията на българската държава с българите живеещи извън Република България е приет преди двадесет години и няма Правилник за прилагането му, въпреки че е предвидено да има такъв. Няма нормативни изменения и е ирелевантен към днешните условия и потребностите на нашите сънародници в чужбина. Законът в Глава Четвърта е предвидил създаването на Национален съвет за българите живеещи извън Република България, който не е създаден за тези двадесет години, а е заложен като фактор при разработването на Програмите със съответните Министерства насочени към българите в чужбина. От друга страна ДАБЧ не фигурира в Закона, а от повече от двадесет години извършва различни дейности и активно работи със сънародниците ни по света, като функциите ѝ са ориентирани към съхраняването на българското етнокултурно пространство извън територията на страната и единението на всички българи, независимо от техния постоянен адрес. Нужно е по-тясна координирана и конкретна, ясно разпознаваема политика на българската държава и нормативна уредба отговаряща на новите потребности и очаквания на нашите сънародници в чужбина. С приемането на нов Закон за българските общности извън Република България се цели преодоляването на очевидните слабости, противоречия и непълноти в сега действащия закон, да се спазят европейските стандарти за принципа на равенство и не дискриминация и подчертаваме, че е изключително важно да бъдат формулирани правата и задълженията на лицата от българските общности по пребиваването им в Република България. Не бива да се подценява и акцентирането в законопроекта за възможностите и завръщането, както и интеграцията им в родината. Нужно е усъвършенстване на съществуващата правна уредба. Важното е да се уеднаквят редица понятия и да се дадат легални дефиниции на ключови термини, както и да се синхронизират изискванията на различните нормативни актове. Реализирането на стратегическата цел за запазване и възраждане на българско национално самосъзнание е един от основните приоритети на държавните институции, работещи по проблемите на българската диаспора.

Анализ на правомощията на основните институции, които отговарят за провеждане на държавната политика и организиране на работата с българите в чужбина, и на взаимодействието между тях

Държавната политика спрямо българите, живеещи извън Република България, се осъществява от редица държавни институции: Министерски съвет, Министерство на външните работи и Държавната агенция за българите в чужбина, Министерство на образованието и науката, Министерство на културата, Министерство на правосъдието, Министерство на труда и социалната политика, Министерство на вътрешните работи, областните администрации и др. Дейностите, свързани с българите в чужбина, са многостранни и излизат извън компетенциите на строго определените функции на министерствата. Българската диаспора зад граница е разнородна. Институциите, които осъществяват политиката на българската държава за работа с общностите зад граница да

работят в изключително тясна координация, защото това е гарант да бъдат реализирани успешно цели, които са значими, а именно превръщане на българската диаспора в действен и реален фактор за защита на националните интереси и укрепване и разширяване на двустранните отношения между България и страните, в които живеят наши сънародници. Добре е ясно да бъдат определени задълженията на отделните ведомства и взаимоотношенията им. За осъществяването на политика водеща до ефективни резултати е важно координирането на работата между отделните ведомства, получава се нужното финансиране и се достигат трайни резултати по изпълнението на политиката – въпросите касаещи българите и общностите ни извън България. Достига се един максимален обем и качествени и ефективни резултати на държавната политика към българите и българските общности в чужбина. Дейностите, свързани с българите в чужбина, са многостранни и излизат извън компетенциите на строго определените функции на министерствата. Това е пример за транссекторна политика. Всяка от изброените институции обхваща само отделни аспекти от дейността, засягащи сънародниците ни зад граница. Така, Министерството на образованието и науката координира политиката на държавата за обучение в България на сънародници от чужбина. Взаимоотношенията на Министерството на културата с българите в чужбина се ограничават предимно в рамките на дейността, осъществявана от българските културни институти в съответните страни, а на Министерството на правосъдието – дирекция „Българско гражданство”. Изброените области на дейност на посочените институции обективно предопределят факта на работа предимно с една част от българската общност извън България, а именно етническите българи – граждани на други държави (предимно Украйна, Молдова, Сърбия, и др.) Министерството на образованието работи усилено по посока на - обучението на чужди граждани от български произход в средни, полувисши и висши учебни заведения в България е част от политиката на страната по отношение на българите в чужбина и се осъществява от 1990 г. През 1993 г. „условията и редът за осъществяване на образователна дейност на Република България спрямо чуждестранни граждани и лица без гражданство, които са от българска народност и живеят поотделно или в български общности в чужбина” са определени в ПМС №103, прието на 31.05.1993 г., а от 1997 г. са разширени с ПМС №228 за приемане на граждани на Р Македония за студенти в държавните училища на Република България. За българите зад граница се действа по посока на - Обучение в България, Постановление на Министерския съвет за българските неделни училища в чужбина, Роден език и култура зад граница, Учениците от българските неделни училища в чужбина могат да сертифицират знанията си по български език. Действащи нормативни документи са следните: Постановление на Министерския съвет за българските неделни училища в чужбина, Национална програма „Роден език и култура зад граница“ съгласно приложение № 12, одобрена с Решение № 285 от 30 април 2020 г. на Министерския съвет, ПОСТАНОВЛЕНИЕ № 90 на Министерския съвет от 29 май 2018 г. за българските неделни училища в чужбина. Голям плюс е, че учениците от българските неделни училища в чужбина могат да сертифицират знанията си по български език. Сертификатът за ниво на владеене на български език носи преференции и за младите българи от чужбина, желаещи да продължат образованието си в България. Изменена е Наредбата за прием на студенти в държавните висши училища. Предвидена е възможност оценката от сертификата, с минимално ниво не по-ниско от В2, да бъде зачитана по решение на Академичния съвет на висшето училище като балообразуваща оценка за отделни специалности. С уреждането на тази възможност Министерството на образованието и

науката изпълнява ангажимента за повишаване мотивацията на изучаване на български език зад граница, за по-добра проходимост в българската и в чуждите образователни системи и определянето му като матуриретен предмет в училища в чужбина. Поддържането на хоризонтални връзки с организациите, училищата и творческите обединения на нашите сънародници в чужбина и подпомагане на дейността им и осъществяването на различни по характер инициативи, посветени на България, е постоянен приоритет на Агенцията. По този начин се покрива една от стратегическите цели на държавната политика – запазване и развитие на диалога между българската държава и сънародниците ни по света. ДАБЧ подкрепя, според възможностите си, културната и образователната дейност на българските сдружения зад граница като подпомага с материали и организира самостоятелно или в партньорство с тях инициативи главно в две направления: съхраняване на националната идентичност на сънародниците ни по света; популяризиране на българската култура в съответните общества като се използва потенциала на българските сдружения и отделни личности със значимо присъствие в обществено-политическия и културен живот. С малки изключения организациите не разполагат с помещения за клубна дейност, а постъпленията от членски внос са минимални. Организираните от тях инициативи се реализират с доброволен труд и подкрепата /в някои държави/ на местни институции, най-често с предоставянето на зали за конкретни събития на занижени цени. Фактически основните функции на Държавната агенция за българите в чужбина са съхраняването на култура, традиции и език, както и контактът с българите в чужбина и създаването на повече организации. Подкрепя на техните начинания, търсене на алтернативи за по-голяма ефективност в работата с българската диаспора по света. Обикновено българските кариерни форуми в чужбина се организират с изключителната подкрепа на Държавна агенция за българите в чужбина (ДАБЧ). ДАБЧ е орган на Министерски съвет за осъществяване на държавна политика по отношение българските общности по света. Стратегически цели на ДАБЧ са: единение на всички българи; съхраняване и развитие на националната и културната идентичност на сънародниците ни по света; разпространение на положителния образ на България, културата, традициите и историческото ни наследство. Постоянен приоритет в дейността на ДАБЧ е грижата за най-младото поколение българи зад граница. Поддържа пряк диалог с български училища в чужбина като подпомага обучението и културната им дейност. ДАБЧ взаимодейства с българските студенти и млади професионалисти, завършили чуждестранни университети. Според наличните статистически данни броят на българските студенти в чужбина е около 30 000 души, а по неофициални данни те са много повече. ДАБЧ взаимодейства с българските академични общности зад граница, чрез изградените в отделните държави студентски организации. Активният диалог е важен за България актив, той не трябва да бъде прекъсван. Запазване на българската идентичност. Реализирането на стратегическата цел за запазване и възраждане на българско национално самосъзнание е един от основните приоритети на държавните институции, работещи по проблемите на българската диаспора. Като координиращ орган на изпълнителната власт Държавната агенция за българите в чужбина заема основно място в цялата институционална система за провеждане на държавната политика по отношение на нашите сънародници в чужбина. Акцентът в дейността ѝ е насочен преди всичко към работа с младото поколение. В тази връзка се реализират различни по характер и съдържание дейности. Запазването на националната идентичност у младото поколение българи зад граница е от изключителна важност за бъдещето на страната и българската

нация. Дейността на Държавната агенция за българите в чужбина, нейните инициативи и текущи проекти, тържества и позиции по разрешаване на конкретни проблеми, както и най-актуалната информация за събития от живота на българите по света, намират отражение на уеб-сайта www.aba.government.bg и информационния Портал Родина <http://www.rodinabg.net/> Взаимодействието между отделните държавни институции е добре да се засили във всички възможни аспекти с цел полезност и адекватност при вземане на решения и действия спрямо българските общности в чужбина. Понякога се работи „на парче“ което само по себе си не води до трайни резултати.

Анализ на обхвата на изпълняваната държавна политика

Институциите които осъществяват политиката на българската държава за работа с общностите зад граница е нужно да работят в изключително тясна координация, защото това е гарант да бъдат реализирани успешно цели, които са значими, а именно превръщане на българската диаспора в действен и реален фактор за защита на националните интереси и укрепване и разширяване на двустранните отношения между България и страните в които живеят наши сънародници. Връзката между българската държава и българските граждани и българските общности в чужбина има много аспекти. Задължителен елемент е определящите политики да бъдат институционално, нормативно и финансово осигурявани. Работата по посока подобряването на дейността на държавната администрация е от изключително значение за изграждане на партньорство между самите администрации и гражданското общество при изпълнение на държавните политики. Широката публичност при изпълнение на държавните политики спрямо българите по света, проучването на мнението им е значимо с цел подобряване на комуникацията базирано върху поддържаната база данни – публична база от ДАБЧ и ще допринесе да бъде получена информация от максимално широк кръг заинтересовани страни. Все още няма създаден Национален съвет по проблемите на българите в чужбина, което е недостатък, но той може да бъде отстранен със съвместна експертна работа. Създаването на политическа рамка за изграждане на комплексна, дългосрочна и интегрирана държавна политика за българските граждани и историческите български общности в чужбина и оптимизирането на институционалната и нормативната основа ще гарантира съвременна държавна политика за защита и подкрепа на всички български граждани и исторически общности и насърчаване на тяхното участие и принос в развитието на българската нация, общество и държава.

Преглед на практиката по определяне на организациите на българите в чужбина.

Българските организации в чужбина се регистрират съответно местните Закони на държавата, в която се прави съответното сдружение или организация. Информация за дадената организация с приложени сканирани документи се изпращат до Държавната агенция за българите в чужбина. След представянето им, то съответната организация бива включена в Регистъра на агенцията, като информацията, която се включва е свързана с дейността ѝ, адреса, контакти, web – страница, Членове на Управителен съвет, данни за наличие на училище към съответната организация или на детска градина, школа по български език и др. По отношение на организациите на българи по смисъла на ЗБЖИРБ,

то на страницата на агенцията съществува изграден Регистър на такъв тип организации. Съответно по държави и строго установен ред и съгласно становище на Консултативния съвет по проблемите на българските исторически общности в чужбина към председателя на ДАБЧ, създаден в съответствие с чл. 48, ал. 8 от Закона за администрацията се приема дали дадена организация да бъде вписана в регистъра.

Проучване на достъпа на гражданите до системата за удостоверяване в различните региони

Достъпът до системата за записване за подаване на Заявление за документи за издаване на Удостоверение за български произход работи и може да се каже, че бива претоварвана от многото желаещи от различни точки на света. Сега ще разгледам събраните данни, които са разделени на няколко типа:

1. Съгласие за Политика за използване на личните данни
2. Съгласие за Политика за използване на личните данни при подаване на заявка
3. IP адреси на блокирани потребители
4. Списък на опити за подаване на заявка с вече използвани E-mail адреси
5. Списък на резервирани позиции за подаване, които в последствие са освободени поради изтичане на времето.
6. Архив
7. Мониторинг
8. Google Analytics
9. Задачи

От направения анализ и постъпила информация се вижда, че общият брой прегледания на електронната страница на ДАБЧ е 409 062 спрямо 21 503 за август и 62 971 за юли. Това е сериозен ръст сравнено с предходните два месеца, което най-вероятно се дължи на пускането на нови дати. Уникалните прегледи за септември са 35 325, за август 15 052, а за юли са 18 368. Средното прекарано време на страница е 18 секунди. Най-посещаваната страница е Заявление – Избор на дата с дял от 93.12 % или 380 917 посещения. Следва ДАБЧ с 2.57 % или 10 525 прегледа. Третата най-посещавана страница е Проверка на статус на заявление с дял от 0.92 % или 3752 прегледа. Bounce rate-а е по-нисък този месец – 34.37 %, за сравнение за август е 52.09%, а за юли 51.20%. Той показва процента на посещения, при които потребителите са разгледали само една страница от сайта и са го напуснали. В случая това не е индикация за некачествено съдържание или не полезност на сайта, а е показателно, че потребителите търсят нещо конкретно и след това напускат сайта. Най-висок пик на преглеждане на съдържание се отчита в работните дни.

Общият брой посетители за септември 2020 г. е 9196 двойно повече спрямо август, когато са били 4055 и 4720 за юли, като се бележи скок на посетителите. Най-много посетители има от България 2632, спрямо 1181 за август и 1555 за юли, тук се отчита също скок, Украйна измества Северна Македония от второто място и е с 1184 потребители, за сравнение август е била с 462, а юли с 563. На трето място е Северна Македония с 807, спрямо август с 654 и 614 за юли. В челната тройка се наблюдава значително увеличение на потребителите. В дъното на класацията на 10-то място е Франция с 244 потребители, а

Великобритания, която миналия месец беше последна с 86 потребители сега е пета с 488. Освен, че има ръст на потребителите при всички държави в списъка, има и нови държави, които предните месеци отсъстваха – Франция и Швейцария, като Швейцария е 8-ма с 278 потребители.

Оценка на нивото на дефицит/излишък на общия финансов ресурс

Средствата отпускани като бюджет на ДАБЧ не позволяват агенцията като координиращ орган да финансира инициативи и форми на изява сред нашите сънародници в чужбина като фестивали, кръгли маси, форуми, др. защото реално и фактически не е разписано нито в Закона, нито в УП на агенцията. Препоръчително е намирането на адекватни форми и механизми за подпомагане на нашите организации в чужбина за наем на помещения, сгради, участие в културни проекти, народни носии и др. Добре би било да се помисли за финансов механизъм подкрепящ поддръжката на помещенията и наемите им за библиотека и библиотечен кът в съответната държава в помощ на нашите организации. Добре е да се изгради на устойчив механизъм за редовно предоставяне на българска литература, учебници и помагала там където е необходимо и да се намери начин за подпомагане с нови съвременни дигитални средства за обучение с цел интерактивно обучение и особено задържането на вниманието към него на по-големите ученици. Би било изключително полезно възможности и влияния на медийното образование да бъдат ползвани не само за възпитаването на новото поколение в посока информираност, ангажираност, компетентност, нови умения, креативност, творческо мислене, но да залегне като прогресивна стратегия в образователния процес водеща до ефективни резултати. Необходимо е по-активно да се действа по посока за информираност на нашите сънародници, като се изпраща примерно информационен бюлетин с линкове към нашите информационни портали при публикуване на новини, информация за работни места, възможности за инвестиции, и др. Ако се създаде и регламентира финансовото действие и механизъм за подкрепа на нашите организации в чужбина като конкретен финансов ресурс, то това само по себе си би било изиграло изключително полезна роля и би имало положителен ефект. Трябва да се подчертае, че както правомощията на ДАБЧ, така и ограничените ѝ финанси, не позволяват тя да изпълнява функциите, които са залегнали в основата на нейното създаване. Препоръчително е усилията да бъдат впрегнати по посока на изработване на една последователна политика, да се направят нужните промени в съответните нормативни актове, да се изработи механизъм за финансиране и подкрепа на организациите ни в чужбина.

Формулиране на стратегически насоки за развитие на работата с българите в чужбина

Политиката на държавата следва да бъде ориентирана към: усъвършенстване на съществуващата правна уредба, събиране на повече експертни мнения в тази посока, и ясна дефиниция на понятието „българин“, по-голяма информираност сред нашите сънародници за възможностите за кариерно развитие в България, повече обмен на информация между държавни институции, различен тип обединения и организации на наши сънародници в чужбина, подкрепа в различни техни инициативи, и най-вече по-

лесна процедура при кандидати за българско гражданство, особено за наши сънародници от историческите диаспори, като за целта се усъвършенства нормативната база. Приоритет е не само промяната в закона, но и ясен план за прилагането на стратегията по отношение българите в чужбина. Създаването на политическа рамка за изграждане на комплексна, дългосрочна и интегрирана държавна политика за българските граждани и историческите български общности в чужбина и оптимизирането на институционалната и нормативната основа ще гарантира съвременна държавна политика за защита и подкрепа на всички български граждани и исторически общности и насърчаване на тяхното участие и принос в развитието на българската нация, общество и държава. Липсата на конкретизирани правомощия на отделните институции, които отговарят за провеждането на държавната политика насочена към сънародниците ни в чужбина е голяма тежест и за администрацията и за сънародниците ни в чужбина.

Политиката към българите в чужбина е добре да бъде насочена и към държавните интереси на страната и към интересите на българите в чужбина като акцентът падне върху съхраняването на българския език, култура и национално съзнание сред нашите сънародници в чужбина. Съвременните условия предполагат силен курс и посока към мобилността, а също така се наблюдава ръст на разрастване и увеличаване на различни образователни звена, творчески обединения, граждански дружества и сдружения сред сънародниците ни по света. Отношенията между отделните държави биха били още по-ползотворни при умерено и правилно, а също така и навременно използване на потенциала на българите и българските общности в съответната държава. Тоест това е перспектива, която сама по себе си крие голям потенциал. Политиката към нашите сънародници е нужно да гради дългосрочни рамки като българските граждани независимо къде живеят бъдат насърчавани да допринасят в развитието на нашето общество и държава.

Правилното и засилено взаимодействие между отделните институции, намирането на ефективни финансови способи и нормативна уредба отговаряща на съвременните условия и нужди би изиграло положителна роля при изпълнението на съществени цели свързани със съхраняване на националната и културната идентичност на българските граждани и на историческите български общности в чужбина; към възможности за информираност и въвеждане на тенденция и условия за засилване на мотивацията към професионална реализация и отдаване и разгръщане на творческия потенциал у нашите сънародници в България; недопускане на действия, насочени срещу националната сигурност на Република България; недопускане на дискриминация; създаване на ясни и точни критерии за придобиване на българско гражданство и други. Стимулирането на българския бизнес с компактни български общности, като Украйна, Република Молдова, Република Сърбия би допринесло за развитие в правилната посока. Подпомагането на структурите сред нашите сънародници в чужбина като - организации, медии, образователни звена, читалища, църкви и религиозни общности в чужбина; а също така и разработването на цялостен механизъм за подпомагане на българските религиозни храмове и свещенослужители зад граница ще допринесе за изграждането на политика отговаряща на съвременните очаквания и нужди на българите в чужбина и българските общности в отделните държави като цяло. Фактът че живеем в голямо информационно общество и светът е част от глобализма, то информационното обслужване е важна част от изпълняването на политиките към сънародниците ни в чужбина. Задължителен момент е отлично институционално взаимодействие, нормативно работеща и действаща система и

финансово осигуряване и разписване на механизми за изпълнението им. Добре е положителният опит да бъде надграждан и доразвиван в правилната посока, положителните практики да се ползват и съчетават с нови модерни подходи, защото наличието на приемственост само би била полезна и ефективна, би се създадо баланс и хармония, което трябва да е водещо в политиката към българите в чужбина. Новите акценти, наличието на прозрачност, ползването на нововъведения ще доведат до адекватна, модерна, актуална визия на държавната политика спрямо българските общности зад граница.

ПРЕПОРЪКИ:

При изпълнението на проекта и направените констатации беше изготвена реална оценка свързани с подобряване на гражданското участие в процесите на формулиране, изпълнение и мониторинг на държавната политика спрямо българите по света, от което могат да бъдат изведени следните препоръки:

1. Да се Актуализира и допълни Национална стратегия за българските граждани и историческите български общности по света в т.ч. аспектите заложен в нея и да се разработи план за нейното изпълнение за постигане на целите обзорим хоризонт.
2. Да бъде изготвен нов Закон за българите, живеещи извън Република България, който да отговаря и е съвместим с реалната международна, икономическа и социална реалност, както и изготвяне в кратки срокове на подзаконови актове по неговото прилагане.
3. Функциите на Държавна агенция за българите в чужбина да бъдат разписани в Закона за българите, живеещи извън Република България. С цел усъвършенстване на системата за координацията на политиките за българите в чужбина и съсредоточаване на усилията върху оперативната ефективност.
4. Да бъдат конкретизирани правомощията и задълженията на институциите, отговарящи за провеждане на държавната политика насочена към българите в чужбина. Да се въведе принцип на съгласуваност за осъществяване на по-добра комуникационна връзка по между им и с нашите сънародници зад граница.